

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Septem Illvstrivm Virorum Poemata

Cesarini, Virginio

Antverpiae, 1662

Elogivm Natalis Rondinini.

urn:nbn:de:hbz:466:1-7990

ELOGIUM
NATALIS
RONDININI.

NATALIS RONDININVS ingenij, & morum, & fortune ornamentis, in paucis quos nostra tulit etas, illustris ac memorabilis fuit. Eo genere Romæ natus, à quo sumere sibi potuit omnia, quibus ipse se, & suos clariores faceret. Nam neque auitæ illi res & imagines defuerunt, quas ad exemplum intueretur assiduè; neque alta accensaq; laudis studio indoles, quæ directis viis euntem impelleret ad fastigia præmiâq; virtutum. Verùm mihi consiliùm non est funebrem laudationem, quam meretur, instituire. Naturam & artem, magistras optimas, imitabor, quæ res magnas & varias in angusto nonnumquam exhibent. In annulo gemmam gestasse fertur Pyrrhus, in quâ nouem Musæ & Apollo citharam tenens spectarètur, non arte, sed sponte nature ita discurrentibus maculis, ut Musis quoque singulis sua redderentur insignia. Sylla Dictator traditione Iugurthæ semper signauit. Punctis omnia veriùs, quàm lineis designabantur, cùm idoneus situs ac status attribui in tam arcto spatio nulli posset. Referam & ego similiter in has pagellas de Rondini-

nis contracte aliquid & exiliter, magno inter me & calatores discrimine, quod hi corporum tantum dispendio res suas effingant; ego animorum atque virtutum.

GENVS suum Rondinini ad Cribellos referunt, nobilissimam apud Mediolanenses familiam. Ut unum pro multis dicam, abhinc annos propè quingentis honoribus, clientelis, opibus abundans Urbanum III. Pontificem Maximum orbi dedit. In gentili parmâ hirundines præferunt, tesseram siue ex cognomento, siue ex euentu natam; cribra præterea, demissa à Cribellis originis, & nobilitatis insigne. Diuersa quidem his & illis appellatio, nec eadem semper habitationis sedes: sed nimirum & fluuij interdum, quasi alij à se sint, non idem seruant nomen, quibus eadem tamen sunt fontium capita, idem aquarum splendor. Neque si surculus in aliud solum depangitur, non ab eodem à quo reuulsus est stipite genus ducit. Mediolano in eam Italiae regionem, cui via Flaminia nomē fecit, traductos Fauentia primùm excepit, deinde Roma, ingeniis aliunde aduentantibus apertissima & perhospitalis. Et habet hoc illa princeps urbium & terrarum, ut communis omnium patria dici & esse velit, non ignara, ut constituta olim sit, ut aucta, ut coalita ex varijs quasi elementis in unum corpus, aduenis fortuito coeuntibus in ciuitatem acceptis. Extulere Rondininos duo, pacis & belli artes: quarum utra plus illis ad gloriam valuerit, nihil attinet definire. Satis constat neque sapientia fortitudinem, neque fortitudini sapientiam dignitate

te cedere. Patrem habuit Natalis Alexandrum, virum eximiâ in agendis rebus prudentiâ, & præter generis splendorem omnibus elegantiorum literarum disciplinis excultû. A Natale auo suo nomen accepit. Is primus è suis sedem rerum & fortunarum ex illâ, quam dixi, Italiae Cispadanae parte Romam trãstulit in comitium ac forum orbis terrarum. Ad tractandas res natus videbatur, naturâ æquè ac disciplinâ consultus. Quæ optauit, videri potuit affecutus omnia, non quod possideret, sed quod eâ esset moderatione animi, vt nihil appeteret, suus semper, nulli obnoxius, ab honorum studio alienus, virtute quàm eiusdem præmijs ornatior. Cuius rei fama, cum grauissimorum munerum administrationem plurimi peterent, Summos Pontifices in illum primò non petentem, deinde vt inclinata ad quietem studia viderunt, etiam recusantem conuertit. Clementis VIII. iussu Romani fori disciplinam suo splendori nitenti restituit: recidit corrupta, integra roborauit, stabiliiuit antiquos & conuenientes tribunaliû maiestati mores. Ad annum vsque centesimum, grande mortalis æui spatium, vitam protulit, summâ semper dignitate, nullâ auctoritatis imminutione. Neque enim omne vinum, neque ætas omnis vetustate vigorem exspirat. Viguit animo & corpore vir moderatissimus vsque eo quoad opus ipsa suum eadem, quæ coagmentauerat, natura dissolueret. Legationes, alterum togatae sapientiæ munus, & nobilitatis ornamentum, famam quoque Rondinini confecerunt. Nicolaus, multiplici rerum cognitione, & usu, & singulari

eloquentiâ præditus, apud Venetos Legati munere
 perfunctus ampla negotia tractavit, summoq; in ho-
 nore habitus est. Eo maiori illud ponendû in laude,
 quòd non alibi diligentius Legatorum dicta factaq;
 observari dicant, ac propterea Venetiæ optima habeantur
 palæstra, è quâ prodire Legati quàm instructis-
 simi possint. Laudat Nicolaum Marcus Guazzus in
 Commentarijs suis vernaculâ Italarum linguâ con-
 scriptis, qui è privatis eruditorum scrinijs & bi-
 bliothecis nondum exierunt. Bartholomæi Rondini-
 ni prudentiæ & fidei oblata est tempestas difficillimi
 temporis, quo Cardinales aliquot coitione temerè
 Pisis factâ Iulij II. Pontificis Maximi auctori-
 tatem labefactatum ibant. Erat is è S. Dominici
 familiâ, Theologia & Iuris Pontificij, scientissimus:
 præerat summâ cum potestate Congregationi Tu-
 scia à S. Marco nominatæ, atque unâ cum viris ali-
 quot doctrinâ consilioq; pollentibus per idem tempus
 Pisas se receperat. Stabant pro Cardinalibus Reges
 quidam: spargebant in Pontificem criminosè multa:
 ruebant contra in illos Pontificia fulmina, tamquam
 facti à Romanâ Sede diuortij reos. Magnæ erant in
 illis fluctibus iactationes animorum, offensiones in
 vulgus magnæ, in tantâ præsertim partium conten-
 tione atque dignitate: Pisis in primis, ubi res gere-
 batur, & in partes vocabantur Clericorum & Reli-
 giosorum hominum ordines. Sub initium, quid seque-
 rentur, constituere satis Pisani non poterant. Ad
 Bartholomæum (tanta erat viri apud omnes au-
 thoritas) causam detulere, in sententiam, quam-
 cumque

cumque is ingrederetur, concessuri. Hæc dum gere-
 bantur, potentes intereà ac factiosi sollicitare opti-
 mum Patrem, primò molliùs, gratia & honorum
 certâ spe; deinde acerbè, multa ac metuenda mini-
 tando, ut irritati solent animi stomachum post
 perditas blanditias effundere vehementiùs. Sed ad
 labefactandam fidem spes & metus excellenti animo
 iuxtâ valent. Nihil igitur ille obnoxie dicere, pro-
 palàm obuiàm ire obstinatis consilijs, aduersarios vi-
 argumentorum verecundiâq; percellere: nutantes
 erigere, stantes confirmare: Pontificem eorum, quæ
 gerebantur, certum facere. Quod ipsi totiùs Cænobio
 inuidiæ & obtreçtationi fuit, ac propè capitale.
 Nam etsi occultis vijs literæ mittebantur, fieri ta-
 men non potuit, quin earum aliqua, tamquam hosti-
 les manubiæ, ab Urbis Præfectis interciperentur. Ab-
 stersit periculi metum, quicumque is fuit, Cardina-
 lium repentina discessio, Mediolanum conciliabuli
 sui sedem deligentium, siue quòd causæ suæ admo-
 dum inuisos haberent Pisanos, siue quòd hæc vrbs
 aduersus Pontificia arma minus tuta videretur, fessa
 quatuordecim annorum recenti bello, & iam Gallicus
 equitatus in urbem intromissus hostilia fecisset. Ma-
 gnâ peperere Bartholomæo laudem Pisanæ res, qui
 cum deinde vitâ concessit, non sui tantum reliquit
 apud omnes desiderium, sed, quod potius est, præcla-
 ram sanctimonie famam. Bellicus quoque labor
 Rondininos illustravit. Materiam dedit conuersio
 rerum ac perturbatio, cum Romani Pontifices in
 Galliâ se haberent. Quæ inter potentiores certamina
 tum

tum exarserint, quæ visa fuerint celo terraq; prodigia, dici vix potest. Concussa est intestino bello Italia: belli non alia causa, quàm lubido dominandi: florentissimæ urbes, tamquam vacuæ possessiones, armis occupatæ: Carrarij Pataviû, Mantuam Passerini, Canes Scaligeri Veronam, alij alia sibi asseruerunt. Nicolaus Laurentij, scriba populi Romani, incertum stolidior an ambitiosior, in Tribuniciam potestatem ac ius Imperatorium inuasit, in eamq; spem venit homo vanissimus, posse se multitudinem eludere in illis suis cogitatis furoribus inani iactatione libertatis. Ludouicus Bauarus iniussu Romani Pontificis Ioannis XXII. pro Imperatore se gerens Romam adiit: aduersus illum nefario consilio alium Pontificem legit, ab eoq; Imperij sumisit insignia. Deflagrauit in monte Celio Laterana Basilica: cometa, solis defectiones, pestes, annonæ penuria terrori & exitio fuerunt. Tanto stetit Pontificem alibi quàm Romæ degere. In hac atrocitate temporum, armorumq; licentiâ, consilium, bellicamq; virtutem, & in Romanos Pontifices fidem probauere Rondinini. Replicare memoriam annalium Latinè atq; Italicè scriptorum, è quibus res eorum peti possunt, magni est operis, certè non huius instituti aut loci. Nec posteaquàm Pontifices Romam remigrarunt, cum Italis debellatum fuit. Eugenius I V. Pontifex Maximus bellis undique premebatur, ut vix ei respirandi facultas esset. Piccininus copiarum Dux, Pontifici infestus, ingenio & armis ferox, populabundus vexabat Italiam: quidquid Mincio, Athesi, Benaco & Sebino lacubus allui-

tur, magnâ ex parte subegerat. Per Aemiliam deinde
 Flaminiamq; belli fragor intonuit. Bononia, Forum
 Cornelij & Liuij, Rauenna, aliaq; Pontificia ditio-
 nis oppida, ipsum etiam Picenum armis eius in sessa.
 Victoriarum cursum cohibuit Boldrinus Rondini-
 nus, pugnandi aestu cum suis mediam perfringens
 hostium aciem, vitæq; periculum post virtutem ha-
 bens. Nec defuit fortuna virtuti. Piccininum cepit,
 & Manfredo Fauentino Regulo captiuum duxit siue
 belli ludibrium, siue victoriae pompam. Vetera illa:
 haec recentia. Iosephus Rondininus Natalis nostri
 germanus frater, belli sacri incensus cupidine, hono-
 rariae militiae rudimenta apud Venetos posuit. Sicum
 Turcico seruitio pressum obsidebant, oppidum apud
 Illyricos in sinu Scardonico, in conspectu irrumpen-
 tis freti ad montis radicem positum, atque arce fir-
 matum. Primus huc illum impetus rapuit, laboris
 aequè ac periculorum auidum. Inde ad Clissam admo-
 tus exercitus, quæ creditur Diocletiani fuisse patria,
 ab eo Diocletia dicta, & adhuc priscae appellationis
 extremum nescio quid visa retinere. Neque enim
 commentitium videtur, si Cletiam in Clissam dege-
 nerasse quis dixerit post frequentes incursiones bar-
 barorum, urbibus aequè ac rerum nominibus multam
 labem inferentium. Quæ lacinia videri possit huic
 narrationi inconcinniter attexta, nisi forte, quando
 in huius urbis mentionem incidimus, meminisse et-
 iam iuuet, vnde homo immanissimus obscuriq; gene-
 ris ad Imperium emerferit, qui Christianam fortitu-
 dinem eò illustrauit magis, quò acrius ad illam oppri-
 mendam

mendam

mendam incubuit. Vrbs in rupe naturali situ munita, capta sæpius amissaq̄, cùm denuò ex Turcis recepta est, bellicis Rondininum præclarè exercuit. Mox enim Venetorum Senatus honoris causâ eum in Cretam ampliorem Martis campum euocauit, externaq̄ Candie vrbs munimēta eius fidei virtutiq̄ commisit. Exacuit generosi iuuenis animos data prouincia, vt fermè prima militiæ præmia. Quam dum strenuè sustinet, Turcæ per obscurum noctis, magno, vt solent, numero, pari ferociâ illum adorti sunt: tantoq̄ ardore pugnatum fuit, vt valla saucijs dilapsisq̄ propugnatoribus pænè nudata occupataq̄ sint. At ea res malè mox Turcis vertit haud sanè inultis. Voce namq̄, & manu Rondininus terrorem in hostem reuocans, audaciam in suos, magnâ strage barbaros propulit: dumq̄ acrius, ultraq̄ quàm tutum erat, cedentes insequitur, muralis tormēti glande prostratus, ruinarum more, quæ super id quod oppressere franguntur, victor occubuit ingenti luctu suorum, anno M. DC. XLIX. VII. Idus Septembris, non illâ utique ætate tollendus, quippe qui annum secundum & vicesimum vixdum excederet, & admiratione militaris indolis in se veteres quoque milites conuerteret. Hæc aliq̄, habuit Natalis in paternâ domo bellicæ togatq̄ virtutis decora, quibus ad laudem accenderetur. Nec minorem in pectore aluit flammam memoria rerum maternas. Felix Sachia eius mater, perquàm illustri loco nata, maiores habuit Vectiani in Liguriâ aliorumq̄, quæ circa sunt oppidorum dominos, armis ac literis inclytos.

Vtrisque

NATALIS RONDININI. 383

Vtrisque clarus fuit Laudiuius Sachias, miles Hierosolymitanus, & ut ingenij cultum in militari viro agnoscas, Nicolao V. Pontifici, bonarumq; artium fautori optimo maximo apprimè carus; electus quem cubiculo ac familiaritate æstimaret. Alter Laudiuius (sunt quippe nominum æquè ac decorum retinentes familiæ) Felicis Sachia pater fuit. Coniuge è viuis ereptâ, primùm in Consilij Pontificij consessu aduocationis ius adeptus est, deinde quatuor Pontificum præclaris iudicijs commendatissimus vixit. Sub Clemente VIII. Curia Apostolica ærario pro Tribuno; sub Paulo V. Pontificio Patrimonio pro Legato fuit: ab hoc etiam Episcopus Montis Falisci creatus: à Gregorio XV. missus ad Venetorum Rempubl. Nuntius: ab Urbano VIII. admotus iterùm ærario, dein Pontificij Palatij Præfectus, postremò in amplissimum Cardinalium Collegium secundâ eorum nominatione cooptatus. Paulum Aemilium, Laudiuij huius fratrem, per varios quoque honorum gradus ad purpuram ac propè altius euexit parta prudentia usu rerum maximarum. Cùm adhuc adolescens in literis emereret, ac deinde iuris cognitione primus inter æquales esset, & apertiore in dies famâ nosceretur, venit in sermonem gratiamq; Clementis VIII. Is in Cubicularios intimos eum retulit, quæ fuit ad res grauiores quædam quasi prolusio: post signandis gratiæ causis cognitorem adhibuit: in Apostolicâ Curia delegatæ à se iurisdictionis iudicem esse iussit: inter Pontificij Consilij Notarios, Participantes appellant, gratis allegit:

legit:

legit: Nuntium ad Catholicum Hispaniarum Regem extra ordinem misit: tandem Cardinalem creavit, suo iudicio dignè, ac merebatur, magnificeq; laudatum. Cùm enim eius merita breuiter carptimq; repperet, Iurisperitum sanctissimo Purpuratorum Patrum Senatui à se adiungi dixit nulli secundum. Ergò illi iam purpurâ donato Pontifex summa quæque & arcana committere: conquiescere in illius prudentiâ & fide: illum æstimare ac diligere impensè. Amorem existimationemq; augebant quotidiana negotia prosperè expediteq; confecta. Inter hac animus illi erat multâ humanitate temperatus, & quo nihil est ad conciliandos homines accommodatius, beneficus ac liberalis. Faliscorum Ecclesiam cùm regendam suscepisset, inaugurationis sollemnia Pontifex ipse pro suo erga illum studio in Lateranensi Basilicâ peregit: mox Episcopi munus Congregationis Concilij Tridentini Præfecturâ cumulauit. Tantâ sapientiæ & integritatis famâ cùm floreret, & in Clementis VIII. locum successor esset subrogandus, dignus habitus fuit, qui in Comitijis Vaticanis suffragia omnium mereri & ferre posset. Ita sensit ac scripsit Cardinalis Peronius literis ad Henricum IV. Gallia Regem à se datis. At, quæ est rerum humanarum inconstantia & breuitas, non multò utique longiùs in Pontificatu victurus fuisset, quàm qui illum adeptus est Leo XI. siquidem hic v. Kalend. Maij, septimo & vicesimo ab electione die; ille prid. Kal. Iunij, eodem vterque anno, quatuor tantum & triginta dierum intervallo (iuuat enim, ut

NATALIS RONDININI. 385

ut pauperes tenuis summa, ita per angustis temporis
 rationem exactius inire) vitam unquam honores ter-
 minarunt. Videri posset alter Paulus Aemilius, Ale-
 xandri Rondinini & Felicis Sachia filius, hereditate
 adisse aui & auunculi sui purpuram, si ut fortuna,
 sic animi bona ad alios peruenirent. Sed & illum sua
 virtus, sua in Remp. Christianam merita in Cardi-
 naliū Collegium aggregarunt. Adeo perennis ac
 propria est huic familiae claritas & amplitudo, rara
 prorsus felicitate. Vna Pherenice, ut memorat
 Plinius, quæ filia, soror, mater Olympionica-
 rum: opprimit mentionem memoriamque laudis hu-
 ius Felix Sachia, filia, mater, cognata Cardinalium.
 Vna familia Curionum, in qua tres continuâ
 serie Oratores exstiterunt: plus est, unam esse,
 quæ totidem habeat consiliarios & iudices orbis ter-
 rarum. Vna Fabiorum, in qua tres continui
 Principes Senatus: maius, tres ex unâ in eum
 Senatū adscitos esse, qui non modo Regum, quod
 aiebat Cyneas, verum etiam Dei Diuorumque confes-
 sum referat. Sed me rerum maximarum inter se com-
 paratio longius ferat: nunc ad narrationis ordi-
 nem venio. Felix Sachia Alexandrum Rondini-
 num coniugem suum anno ætatis eius primo &
 quinquagesimo adhuc æui immaturum amiserat li-
 beris nouem relictis, cum tota domus onus eius esse
 cœpit. Quamquam hi orbi putandi non fuerunt ma-
 tre incolumi, non spectata tantum probitatis, sed
 etiam doctrine feminâ. Quod Sempronio Graccho
 Cornelia, Martia Hortensio, id Alexandro fuit

Sachia. Nullo præceptore, ut docilitatis atque ingenij magnitudinem videas, ad discendas Latinas literas usa est, sibi dux & magistra, & antiquitatis tam profana quàm sacra diligens indagatrix. Curam igitur in liberorum institutione eò maiorem posuit, quò & ipsa accuratius honestarum artium studiis pueritiam, adolescentiamq; excoluerat. Paulus Aemilius, & Iosephus, alter in purpurâ, alter in sago, ut iam dixi, ostenderunt quid benè provideq; nutrita indoles posset. Laura non tam in matris gremio, quàm sermone educata, politiores etiam literas animo complexa est, & ipsa inter Lelias, & Licinias, & Mutias, & siquæ præterea parentibus suis doctrinâ & eloquentiâ responderunt, nominanda. Præceptoribus usa est Tarquinio Gallutio, & Alexandro Donato, viris è Societate IESU, eruditione & editorum Operum famâ notis. Sollicitam instituentium diligentiam merebatur prouocabatq; eminentis illius ingenium. Quod ipsa deinde ita exercuit & expoliuit, ut post illos, quorum præceptis informata est, fortasse etiam cum illis legi & placere posset. Certè Cardinalis Bentiuolus cum suam de Bello Belgico historiam Latinè ac perpolitissimè verti cuperet, eamdem illi commendauit, ac tradidit. Sed defugit hanc operam virgo, non tam declinatione laboris ac studij, quàm modestiæ curâ. Sermo ac stilus illi cultus ac nitidus, in quo nullus ambitiosè putideq; quæstus color. Neque enim ignorare poterat deformari orationem plus æquo affectatam, perinde ac corpora, siquis vulsa atque fucata mulie-

NATALIS RONDININI. 387

muliebriter comat, fœdiora fiunt ipso formæ labore. Super sunt adhuc nonnulla eiusdem tam soluta quàm numeris ligatæ orationis præclara monumenta, ex quibus facile apparet, compluribus eam viris dubiam eruditionis palmam fuisse facturam, si literis, quàm religioni vacare maluisset. Humanis quippe rebus valere iussis, institutum S. Teresie secuta, in cœnobium sese abdidit, ubi sanctæ religioseq, in quo sunt omnia, vitam etiamnum, quod & diu faciat, exigit rerum diuinarum contemplatione dulcem atque tranquillam. Atque hæcenus pauca è multis, velut faces in funere, præire iussimus: nunc sequatur ipse, cui funus ducitur. Quæ ad eius genus pertinent, ad eum quoque pertinere existimauimus. Nam etsi ea quæ ipsi non fecimus, nostra non sunt; nostra tamen, si in magnâ generis claritate splendorem habent, hoc ipso maiora esse necesse est. Ita Luciferum ceteris stellis clariorem esse nouimus, quòd hæc in tenebris tantum, ille oriente etiam sole stationem teneat, luceatq;. Annum ætatis nonum attigerat Natalis Rondininus, cum Alexandrum parentem suum luxit. Dabat iam tum ingenij iucundi & elegantis specimen ijs in literis, quibus ætas puerilis ad humanitatem informari solet. Ex ephebis egressus, Bononiam sedem ac magistræ Philosophiæ habuit, longè ijs dissimilis, qui ex Academico tantum otio licentiam vsurpant. Ipse toto animo ac studio ad laudem incumbere: audire magistros, ab ijs audiri: intelligere, se in vestibulo scientiarum omnium stare; in earum deinde adyta penetrandi spem nullam fore, nisi

ingenium hinc prius diligenter exercuisset. Nec Mathematicas disciplinas negligendas putauit, ut scilicet ad rem militarem, si ad hanc forte animum adiunxisset, paratior instructiorque esse posset. Et quamuis alio consilia verterit, totumque se Deo dederit, incundos tamen & utiles de rebus bellicis miscebat sermones in loco, non quales eorum sunt, qui debellaturi videntur super mensam Alexandrum, imperiti rerum. Hauserat partim ex praeceptionibus aliorum, partim ex historiis, quae ad ordinem legesque militiae pertinent: quis castrorum locandorum situs: quae instruenda aciei formae, ac varietates: quae cingendarum urbium descriptiones: quando cum hoste conferenda manus: quando quiescendum. Aliquot post annis Bononiam in Urbem reuersus Theologiae & Iurisprudentiae operam dedit, hanc etiam publice interpretandi donatus facultate. Exin sollemne illud suum semper tenuit, ut lectissimis quibusque auctoribus volutandis tempus daret. Atque ut se oblectant qui ad celebrium fluuiorum capita consistunt, eorum praesertim qui auriferas arenas secum vehunt; ita iucundissimum illi erat ad sanctorum Patrum lectionem accedere, ex quibus videret aurea illa promanare sapientiae flumina, unde & sitim posset explere, & riuos deducere. Otij quoque sui partem ad sacram & profanam historiam contulit. Hanc ille oblectationem honestissimam utilissimamque ducere: hinc petere dicta, facta, consilia publice priuatimque, salubria: quam alij prudentiam agendo experiendoque, ille sedendo legendoque comparare: ipsam in aduersis aliorum

rum casibus misericordiam iucundam putare. Huic studio finitimum fuit sacra, ritus, leges, instituta gentium obseruare, etiam barbararum. Erat igitur illi memoria velut ararium opulentissimum, e quo eruditionis suae diuitias opportunè depromeret. Accedebat his Latinarum literarum amor & cultus, & sine quâ nullus est ad vitam communem studiorum fructus, eximia in scribendo dicendoq; venustas & copia. Interdum poëtico incalescens afflatu carmen scribebat veterum genio, puris verbis lectisq; sententijs. Vel eâ causâ secessus in Umbriâ apud Eminentissimum Principem fratrem suum Paulum Aemilium Rondininum Cardinalem, Assisij Episcopum, gratissimus illi accidit. Parentauit hîc Sidronio Hofschio è Societate IESV Poëta cultissimo, dulcibus & expolitis elegis receptus sui amœnitatem allato de eius morte nuntio corrumpi questus. Paucula quidem eius poëmata, quæ velut naufragij reliquiae ad nos peruenerunt, publici iuris fecimus: sed lectorem si non lassabunt, explebunt tamen, & plura fient sæpè relegendo. Literariam supellectilem ut augetet, in Graciam quoque nauigauit, hoc est, ad scriptores Græcos animum appulit: Neminem, dictitans, sine hoc præsidio absolutum aliquid in ijs artibus, quæ ad humanitatem pertinent, consequi posse: Veteres Romanos eloquentiæ suæ opes omnes è Graciâ in Italiam conuexisse: illius linguæ opulentiam & suauitatem nullius interpretis oratione representari: illam Byzantio in Italiam, unde totos septingentos annos exulauerat, ab hominibus nobilissimis olim

reductam fuisse; mox à doctissimis quibusque arre-
ptam generoso contentoq; studio: turpe nunc Romana
iuuentuti fore Musas Atticas in bibliothecis iacere
neglectas & situ obsoletas. Tot tamq; valentibus in-
ductus causis inuigilabat in his studijs, veneratq; illi
in morem non solum lectitare libros Græcos, verum
etiam Græco sermone cum Deo loqui. Excultum lite-
ris animum ornabant castissimi mores. Crederes Pu-
dicitiam ipsam ab eius latere numquam discedere, &
animi corporisq; velut templi Deo dicati ædituam
esse, quæ profanum aliquid aut immundum eò infer-
ri non sineret. Mira illi erga amicos fides, & in obse-
quio comitas: sermo ingenuus, & ab omni fūco alie-
nus: plus in animo benevolentia & officij, quàm in
verbis, thesaurorum more, quibus plus est opum in
recessu, quàm in superficie ostentationis. Sacerdos, &
in Vaticano templo Canonicus sacris operabatur fer-
mè quotidie, ad eumq; Numinis cultum dignam affe-
rebat templis & aræ cōtactu probitatem. Tantâ vir-
tute sapientiaq; instructum ascivit Alexander VII.
Pontifex Maximus in aulam suam, in quâ velut in
regno suo virtus est, eumq; sibi ab Epistolis ad Prin-
cipes scribendis esse voluit publicâ Urbis gratulatio-
ne. Quâ integritatis, & prudentia, eloquentiaq;
laude munus suum administrauerit, superuacaneum
sit dicere. Non deerunt decora ingenia, quæ cum ad
tempora Alexandri VII. dicenda venerint, historia
sua inserent quas illius ingenio elucubratas literas
de rebus grauissimis ad Principes dedit. Sed ecce dum
tanto Pontifici se quotidie probat magis, & in Ro-
manâ.

NATALIS RONDININI. 391

manâ luce non amorem sui tantum, sed etiam admirationem mouet, supremus illum dies occupat, maiorumq; rerum spem, quæ in cursu erat, intercipit. Labet hîc coronidis loco apponere, quæ de præmaturâ eius morte ad Iacobum Vallium scripsit Illustrissimus Ferdinandus Furstenbergius: non quòd me deficiant verba (quamquam & illa in tam acerbo casu deficiunt) sed quòd hæ literæ exstare laudariq; mereantur professione pietatis. Sic igitur habent:

NOli, mi Walli, plures à Natali Rondinino nostro epistolas exspectare. (& dederat cum sæpè aliàs, tum septē antè diebus, quàm fatalis eum morbus corripere, ita elegantem, & uberem, & officij plenam, ut eam dictasse ipsa videri posset Humanitas.) IV. Non. Septemb. quindecim dierum febrî, heu dolor! consumptus est, tantâ nobilitate, virtute, eloquentiâ, ac doctrinâ iuuenis, ut meritò sæculi nostri Phœnicem quis appellet. Nondum tricesimum ætatis annum attingerat, & iam tum omnes antiquos quæ profanos, quæ sacros scriptores legendo peruaserat. Dicit non potest, quantum ex eius morte dolorem S. D. N. ceperit. Amici omnes mœrore contabescunt: ego tam molestè eius desiderium fero, ut ne in parentum quidem morte plus hauserim acerbitalis. Omnia amicitiaë officia ægroto præstiti, semper affui, animam agenti astiti, & benè precatus sum, oculos defuncto clausi, & acerbissimis adhuc lacrymis

392 ELOGIVM NAT. RONDININI.
ereptum prosequor. Vbi dolor parùm remise-
rit, forsan Musis me meis solabor: tu quoque
molestiæ mihi partem tuis absterge.

Multis ille quidem flebilis occidit:

Nulli flebilior, quàm mihi.

Mecum illi tam arcta consuetudo ex simili-
tudine animorum ac studiorum coorta inter-
cedebat, vt Castorem & Pollucem diceres, vti-
nam alternâ morte redimendos. Sed quid ego
longiùs dolori meo ac lacrymis indulgeo?

Durum, sed leuius fit patientiâ

Quidquid corrigere est nefas.

His epistolam, non lacrymas meas finio. Ro-
mæ VI. Id. Sept. M. DC. LVII.

*Natus est Natalis Rondininus anno M. DC. XXVIII.
XIII. Iulij: excessit M. DC. LVII. II. Sept.*

APOL-